Ч. 28. (527.). Львів, четвер дня 15. лютого 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В зайнятих територіях 4 коп.

Політична, економічно-суспільна й літературна часопис.

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:

На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

В краю і державі:

На рік	32·— К.
„ півроку	16·— „
„ чвертьроку	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границю:

В Німеччині	37 мар.
В Америці	11 дол.
В инших державах	54 фр.

Неприлична реклама і політичне інтриґанство.

Наша українська суспільність мала до недавна доволі наївні поняття про способи, як роблять національну політику. Від провідників народу вимагано дійсних заслуг, справдішної праці, пожертвованя, чесноти і т. п. спартансько-римських прикмет. З'явились одначе на нашім овиді політичні сонця, що учать нас, незрячих недоріків, иньших, модерних методів. Політична правість, скромність, тихе пожертвоване і т. п. зачинають вважатись прикметами патріотичних дурачків, наївних романтиків народного труда. А розширяеть ся в нас крутарство, особиста карієра, особиста реклямa та інтриґа. Се називае ся „політичною зручностию" а всякі пупики та вдячні протеже співають пеани тому, хто в иньших не смів-би вийти на сонце.

З одним із зразків, як „робить ся політику" — чи народну чи особисту, се вже осудять читачі — хочемо познакомити саме наших читачів. Виходить у Відни т. зв. кореспонденція п. з. „Information". Розсилаесь тільки дневникам, політикам, державним мужам. Хто хоче пустити в сі круги те, що йому треба, платить і пускае. Прочитають се саме ті, куда треба щось пустити. Загал сего не читае — бо не все і треба йому знати.

Отже в тій „Information" з 13. падолиста 1916, появилась під ваголовком „Nicolai v. Wassilko" майже півметрова (в корреспонденціях річ небувала!) статя, в якій в навязаню до виступу п. Василька з „Заг. Укр. Ради" пише ся ось яким способом:

„В зворушуючім повнім найглибшого суму пращальнім письмі до голови „Загальної Української Ради" д-ра К. Левицького, наводить випробований духовий провідник наших Українців, посол Никола von Василько причини, що спонукали його усунутись розчарованим і зневіреним з політичного житя. Мрією та трудом його житя було вироблене Українців Галичини і Буковини в самостійну, вільно розвиваючу ся націю в межах Австрії. Благородна, високопатріотична ціль"...

По тім патетичнім вступі, де п. Василько замість Франка, Грушівського, Романчука, Олесницького, Стефаника та иньших творців нашого житя, став заіменований „духовим провідником" (!!) „нашого" українства, розказуе ся звісну баляду, що п. Василько — іменно він, а не хто иньший! — виробив у ґр. Штірка національну автономію Українців, але Кербер все перевернув горі дном. (Пригадуемо, що німецька преса, атакуючи Кербера, однодушно закидала йому, що він утруднив приречене Штірком вавно вилучене Галичини, бо в останній хвили в готовий акт вставив слова „im gesetzmässigen Wege". Хто говорить правду, і кому знов треба твердити, будьто смерть Штірка всьому винна — легко з'орієнтуватись...) Дальше впевняе ся Українців, що мильне їх переконане, будьто Німці хочуть пожертвувати Українців Полякам. Так зле пісарського акту з 4. падолиста м. р. не треба розуміти. І тут зачинае автор сеї статейки — хто він е, легко догадатись — „переконувати" п. Василька, аби він не покидав сиротами України, Австрії, династії, парляменту, але приніс ту жертву і... чим скорше вернув — розуміеть ся — на чоло Українців. Сю характеристичну писанину наводимо отсе в цілости:

„В лицарі von Вассильку, якби його справді не дало ся відвести від його рішеня не лише високольояльне австрійське українство, але й ціла держава (!), а так само наш парлямент мусіли би оплакувати тяжку, ледви чи можливу до вирівнаня втрату. З ґрунту добрий, достойний, благородно думаючий — був п. Василько цілий свій вік мужем пламенного патріотизму і найгорячійшого почитаня для династії (підчеркнемо в оригіналі — Ред.). Як духовий учитель льояльних Українців (або й е „нельояльні?..." Ред.) двигав він в гору свій угнетений, високо даровитий нарід, віддав не даючі ся оцінити услуги в борбі проти державно небезпечної русифікації в Галичині і Буковині. (Товстий друк в оригіналі. Ред.) І коли руссофільські іллюзіоністи сегодня на голову побиті, то се цінне діло е головно заслугою Василька! В парляменті мав він як винахідчивий, товариський та мистецьки зручний переєправник, посередник і примиритель все дуже видатну позицію (у кого? Ред.), котру можуть як слід оцінити лише ті, хто знае наші спеціяльні парляментарні відносини. В найбільш розпучливих ситуаціях був для правительства і партій (котрих саме? Ред.) дуже часто Українець Василько помічником і спасителем. З цілого серця бажаемо йому, щоби п. Василько не за все пращав ся! Саме тепер треба українству (sic!) більше ніж коли так рідкого мужа, як п. Василько, а держава і парлямент рівнож саме тепер не можуть його збуватись".

Вся особиста неприличність а політична шкідливість для нас сеї реклями п. Василька лежать на долони. Можна собі уявити, якою непоправною, бідною, безпросвітною, нужденною старою ми виходимо в очах якого там німецького політика, князя чи редактора великої ґазети, коли... п. Василько е „духовим учителем" українства, що вивів нас з нетрів москвофільства і вратував державне добро на сході монархії. Вся пятдесятлітна робота старих народовців, радикалів, націонал-демократів, „Просьвіти", „Січий", „Соколів", Франків, Грушівських, Романчуків, Борковських, Танячкевичів, Городецьких, Стефановичів, Драгоманових, Охримовичів, Левицьких, Смаль-Стоцьких і всіх, яких імя леґіон, ні причому і ні до чого. Се пусте! Була в нас одна русофільська пуща, аж зявив ся пророк — п. Василько — і сотворив чудо: знищив москвофільство, сотворив льояльне українство, сам став Мойсеем народу і стае на його чолі ратувати державу і династію. І ясно, до кого то піе ся, коли реклямуе ся п. Василька, як „посередника".

Недаром-же прислужний йому буковинсько-жидівський письмака в однім віденськім дневнику назвав раз наших послів за їх рішучість в парляменті „wilde Bestien", що то від коли вирвались з опіки „Tierbändigera", п. Василька, роблять клопіт всім і всюди. Осьтак робить ся в нас політику. Хто тими методами робить собі рекляму, не може одначе мати довіря народу, по якого спині так безцеремонно дреть ся в гору.

А тепер з тоїж самої „Information", що — як бачимо — дуже близька нашому оспіваному „духовому учителеви", ще один зразок політичних метод, які нам, навним, так не понутру. В отсій кореспонденції з 5. лютого с. р. е нібито „з кругів правиці палати панів" нотатка під заголовком „Українці і вилучене Галичини", де каже ся: „В останнім числі нашого цінного орґану поміщено нотатку під заголовком: „Вилучене Галичини", з котрої довідуемось, що Українці заняли до сего вилученя наскрізь неґативне становище і до сего часу до сего питаня ніяк позитивно не ставлять ся між тим, як Поляки в спосіб зобовязуючий і офіціяльний зачали вже випрацьовувати конкретний проект вилученя. Довідуемо ся з сеї нотатки, що голова „польського кола" конферуе з найвисшими урядовими кругами, міністром-президентом і міністром справ заграничних, та звісна річ, що др. Бобжинський, як міністер для Галичини бере особисто участь в обрадах дотичної комісії „кола". В тих приготовних працях, яким не можна відмовити деякого офіціяльного характеру, беруть одначе участь лише Поляки — (підчеркнено в оригіналі. Ред.) а Українці, яких е 40 прц. краевого населеня і мають визначний інтерес в краевій реформі, стоять цілком безучастно на боці (підчеркнено в оригіналі. Ред.).

По тім невиннім вступі і по щерасовім ствердженю, що праці і переговори „кола" мають півофіціяльну марку та важні через те і для українського народу, висловлюе ся знов жаль, що не наведено рамців і форми, в яких і „Українці могли би співговорити і співрадити" про сю справу.

Доси все здавало би ся приличним, хоч — що правда — дивно се виглядало би, якби Українці, неґуючи проект вилученя Галичини, рівночасно „співрадили" би над тим, як сей проект виглядав би Та треба прочитати статю до кінця, щоби зрозуміти її „політичний" зміст, її ціль і її шкідливість для нашої справи. Ото там пише ся дальше так:

„Як др. Біліньский недавно се подав, комісія „Кола" ще не випрацювала спеціяльних постанов, але головні принципи вже приняла. Заступники Українців повинні завчасу, заки не пізно, застановитись, чи не булоби доцільнійше заняти ся раз виведеною справою в активний спосіб (товстий друк в оригіналі — Ред.) — замість того, щоби, як се е дотепер, оставати пасивними і вдоволяти ся впертим протестом, коли між тим Поляки рухливо і пильно працюють над новою будовою краю. Здаеть ся нам, що теперішний провід українського клюбу не годен в цілости зрозуміти ситуації та що він звертае занадто увагу на підрядні і особисті справи ніж на річеві. Теперішний провід не може ні трохи легковажити сеї одвічальности, яку він на себе так легко взяв. Кріза в президії укр. Клюбу, якої радше належало було оминути, мусіла би в противнім разі потягнути для галицьких Українців фатальні наслідки".

Ось як журить ся про нас „Information" чи пак той, хто зніс в ній се яйце. Очевидно, що авторови йде о дві цілі — а обі з них зраджують нам особу — інтриґанта. Перша ціль — се кинути підозріне на „Укр. Парл. Репрезентацію" перед самими Українцями, що провід сеї Репрезентації занедбуе справу. В тій ціли пише ся, як то пильно Поляки працюють і конферують, та робить ся з праць „Кола" „офіціяльні" праці. В тій також ціли пише ся, що Українці затялись уперто в неґативнім протестованю. Забувае одначе „достойний" автор додати, що з моментом, якби Українці вдали ся в праці „Кола", то вони занехують тим самим свій протест і тим самим годять ся в засаді на вилучене — значить: тим самим вже програли справу в засаді.

А ту нам добрий дорадник з „Information" радить пхатись до „Кола", аби з ним радити, який воно проект мае предложити правительству! Се називае ся там „позитивна праця" і „активна політика". Таке ми нераз чули саме від п. Василька.

Зрештою правительство заповіло, що зажадає предложень від Українців і „Українська Парляментарна Репрезентація“ сі предложеня виготовляє. а так само — як знаємо — не занедбує вона контакту з правительством. Засади свої (автономія національного краю) вже предложила президія „У. П. Репрезентації“ міністрови-президентови, а 22. с. м. має говорити з міністром заграничних справ. Але з „Колом“ не має причини ні потреби говорити.

А друга ціль статі з „Information“ — се показати правительству, що є серед Українців ще й иньші люди, котрі не були би такі уперті як Романчук, але зараз зачнуть „позитивну працю“ з... „Колом“. Хто се сі иньші люди, се виходить з контексту. При тім і кидає ся перед чужими на нову президію клевету, що будьто вона займає ся „особистими справами“, хоч — як звісно всім — не було доси ні одного виступу нового проводу, деби він занимав ся якими небудь персоналіями, між тим як старий провід тільки те і робить, що намагаєсь видрапатись на ново на верх, жирує неістнуючою фірмою неістнуючої інституції та прямо хоробливо амбіціонує і інтриґує.

Наведена статя з „Information“ є типовим зразком сеї роботи. Се інтриґа, кидана між Українців, та оферта „посередника і миротворця“ в сторону правительства і Поляків: Хто зробив її — легко догадатись. Сей — кому сего треба. Але Українні мусять на таку „політику“ сказати: руки геть від нашої справи! Нехай її ведуть лише чисті руки Романчука. Деж би її завели иньші — се видно з „Information“.

Світова війна.

Перед великою офензивою на заході.

ВІДЕНЬ. „Corriere della Sera“ доносить, що в найблизших днях треба ожидати початку великої офензиви на заході.

ВІДЕНЬ. З Берна доносять: Військові критики швайцарських письм виносять з завзятих борб на західнім фронті, що вони є вступом до великої анґлійсько-французької дефензиви. Потверджують ся отже припущеня, що і коаліція бажає приспішити конець війни і хоче підняти останні зусиля, щоби через якінебудь успіхи узискати якісь підстави до розпочатя мирових переговорів. Можна рівнож припускати, що коаліція супроти заостреної підводної борби, якої успіхи дуже значні вже навіть в самім початку, приспішить свою акцію, боячись, щоби обставини в разі якби повела ся блькода моря, оголошена Німеччиною, не викликали зміни настроїв в коаліційних краях. Здаєть ся отже, що Німеччина мала слушність розпочинаючи заостреву підводну борбу.

БЕРЛІН. Бюро Вольфа оголошує про борби між рікою Сом а потоком Анкр: В ночи з неділі на понеділок розгорілись нагальні битви між Сер а Анкр. Відперто кілька анґлійських наступів, при чім ворог поніс великі втрати. По нагальнім безустаннім огни, около 10. вечером перші анґлійські війська, що мали виконати штурм, рушили до наступу в околиця Бомон. Кроваво відперто їх. Так само зломано в тім самім місця ще два наступи. Около год. 11. по завзятих борбах з близька відперто цілковито четвертий анґлійський наступ на схід від Бонкур. В день Анґлиці пробували ще двох наступів, виконаних значними силами в околиці Сер. По півночи по завзятих борбах на ручні ґранати вдерли ся вони до німецьких ровів, але могучим протинаступом знов відперто їх, причім завдано їм великі втрати. О год. 4 над раном наступив останній наступ, котрий зломано вже німецьким огнем, замикаючим доступ. Німецькі війська били ся з надзвичайною хоробростию і завдали ворогови незвичайно тяжкі втрати.

Америка супроти Австрії.

ВІДЕНЬ. „New Jork Herald“ доносить, що австрійський посол ґр. Тарновський зголосив ся в департаменті держави, щоби віддати свої удостовіряючі письма, але президент Вільсон не хотів приняти посла.

Еспанія задержує кораблі.

МАДРИТ. Союз моряків в Bilbao, що числить понад 3000 членів, ухвалив усунути ся від служби на кораблях, котрі мають удавати ся до заблькованих пристаний. Від 1. с. м. не відплив ані один еспанський корабель з Bilbao.

Мирова пропаґанда в Америці.

МЕДІОЛЯН. До „Secolo“ доносять з Льондону: В Америці триває дальше сильна пропаґанда за миром. В річницю уродин Лінкольна в цілім краю відбудуть ся народні збори за миром.

Чи прийде до війни з Америкою?

ВІДЕНЬ. Медіолянський „Secolo“ доносить з Парижа: Всі вісти з Америки потверджують, що треба в найблизших днях ожидати виповідженя війни Зединеними Державами Німеччині.

ФРАНКФУРТ. З Нового Йорку доносять: Секретар стану Lansing сказав в суботу на бенкеті: Не вільно нам замикати очий на факт, що ми стоїмо перед вибухом війни, але загальна є надія, що удасть ся оминути того. Також правительство бажає і стараєть ся о те, щоби заховати мир.

ВІДЕНЬ. З Нового Йорку доносять дорогою на Гаґу: Серед великих мілітарних приготовань звертає увагу орґанізоване жінок Америки, як національної резерви.

Підводні лодки при роботі.

БЕРЛІН. В ночи з 12. на 13. с. м. минув реченець ощаджуваня неутральних пароходів в замкненій области Атлянтика і анґлійського каналу. Реченця сього передше не оголошено. На північнім морі сей реченець минув вже в ночи з 6. на 7. с. м., а на Середземнім морі в ночи з 10. на 11. с. м. Тепер важне тільки загальне остережене, видане що до замкненої области, по думці котрого плавба не може числити на остережене в поодиноких випадках. Кораблі, що пливуть по замкненій области, роблять се з цілковитою свідомостию небезпеки, яка грозить їм і їх залогам. Всякі відомости, поширювані з ворожої сторони про затоплюване неутральних кораблів без попереднього задержуваня їх перед лучениками, в горі наведеними, що до поодиноких замкнених областий, неправдиві.

БЕРЛІН. Серед 10 пароходів, про котрих затоплене донесено д. 11. с. м. була кромі анґлійського збіжевого парохода, поемности около 7500 тон, три зоружені великі товарові пароходи і один зоружений анґлійський пароxід товаровий поемности 350 тон.

Нові відомости, що найшли від наших підводних лодок, доносять дальше про затоплене анґлійського вітрильника незнаного імени, поемности около 300 тон, що віз ґранати з сирого ливного металю, французького човна „Hoelnad“ 305 тон, з солию і вином, французьких вітрильників „Confiante“ і „St. Marie“, що везли вугіль до Франції; парохода з погашеними світлами поемности около 4000 тон, російського парохода „Церера“, 5000 тон, з вуглем для французької адміраліції, а кромі того 7 пароходів і трех вітрильників загальної поемности 22000 тон.

ЛЬОНДОН. Анґлійський пароxід „Lycia“ (2715 тон), рибацьке човно „Ostrich“ (148 тон) затоплено. Анґлійський пароxід „Netherlee“ (4527 тон) затоплено.

ЛЬОНДОН. Підводні лодки затопили один грецький вітрильник і один пароxід.

Нинішна Німеччина і її повстане.

(Кінець.)

В той спосіб прийшов народови до свідомости вже відданя істнуючий ріжнородний розвій південно-західної і північно-східної Німеччини. „Ліберальні“ середні і малі держави стояли в певній противности до обох консервативних військових держав Прусів і Австрії, однак нахиляли ся більше до послідної, бо ся з своїм південно-німецьким характером була їм близшою і від віденського конґресу (1815) видавалась малим державам меньше небезпечною від Прусів, які проявляли велике стремлінє до розширеня.

Все таки почали згодом підносити ся голоси, які промовляли за зединенєм Німеччини під пруським проводом і національні збори з 1848/49 предложили вкінци — по виступі австрійських відпоручників — цісарську корону пруському королеви Фрідрихови Вільгельмови IV. Він відкинув і мусів се зробити, однак ідея зединеної сильної Німеччини під пруським проводом розвивала ся дальше.

Мимо сего рік 1866 знайшов цілу південну Німеччину і добру часть північної Німеччини в таборі Австрії, бо династії все ще бояли ся о свою судьбу. Ганновер, Гессен і Нассав впали відтак дійсно жертвою експанзії Прусів, однак вони здержали ся від дальшої експанзії, забезпечивши собі абсолютну верховладу в північній Німеччині. Бісмарк не пішов дальше, ніж потребував до осягненя сеї цілі — і се умірковане в побіді становить хиба його найбільшу славу. Вже в північній Німеччині остала добра часть давних малих держав, як Саксы, оба князївства Райс, Ліппе і Вальдек; супроти південної Німеччини поступав він дуже осторожно і аж під вражінєм воєнних подій проти Франції удало ся діло злуки, хоча тому робили трудности не лиш князі, але і король Вільгельм*) і кронпринц Фридрих.

IV. Нова держава.

На боєвищах Франції повстала німецька держава. Державний устрій дістала вона 16. цвітня 1871 р. На чолі держави стоїть німецький цісар**). Його достоїньство є дідичне в пруськім королівськім домі. Він передусім найвисший воєнний пан і заступник держави на вні. Однак він не є управителем держави, лиш повновласником звязкових князів і вільних міст. Ті разом є властителями державної могучости і виконують її за посередництвом цісаря. Їх орґаном є звязкова рада, в якій Пруси мають 17 голосів. Її творять відпоручники союзників, уряд предсідателя займає канцлер держави, рівночасно міністер цісаря. Уряд сей заложений для Бісмарка, одинокий того роду що до власти і обсягу діяльности. Кождий розпорядок цісаря потребує його підпису і всі галузи державної управи підлягають його надзорови. Закони вимагають згоди звязкової ради і парляменту, що виходить з загальних виборів. До держави належить війна (військо, маринарка), заключене мира, зелізниці, почта і пр., все иньше до поодиноких держав. В тім головно показала ся державна політика Бісмарка так велика, що він зумів утворити в державі рами, які тримають все в купі і дають їй на вні найбільшу спосібність діяльности, підчас коли рівночасно лишено поодиноким державам все, що відповідало їх історичній своєрідности. Особливо Баварія застерегла собі ряд „окремих прав“, як н. пр. право тримати за границею послів, відокремлене становище баварських військ в армії, зелізниці і ин., також Віртемберґія поїдає деякі окремі права. Однак загально показуєсь, що задачі держави ростуть постійно і тому зростає взаїмна звязь. Держава складає ся з 22 монархічних держав, 3 міських републик і державного краю. В цілости обіймає вона 540.000 км² і (1910) 65 міліонів жителів. З того відпадає на Пруси 350.000 км² і 40 міліонів жителів, на Баварію 76.000 км² і 7 міліонів жителів. Всі иньші держави менші, н. пр. Віртемберґія 19.000 км² і 2·4 міліонів жителів; найменша самостійна область се Бремен (256 км²); найменше населене має Шавмбурґ-Ліппе з нецілими 50.000 жителів. Також державні устави ріжні. Пруси мають все ще своє застаріле „трикласове право вибору“, обі Мекленбурґії все ще постійний устрій з 17. і 18. століття, підчас коли три републики і південно-німецькі держави є більше демократичними. Що за вмілість містить ся в тім, з закотру тих середних і малих держав утворити одно державне тіло з великою спосібностию внішної діяльности, якою відзначаєсь якраз німецька держава. Але якраз на тім спочиває передусім її сила, що зуміла, що вміла злучити політично-військову одиницю на вні з як найбільшою свободою частий на внутр. То саме можна також сказати про відносини держави до одиниць в німецькій державі. Могуча сила держави, велика повага державних представителів, а при тім вистарчаюча, навіть дуже жива самосвідомість одиниці. Очевидна річ, що також в Німеччині не осягнено ще ідеалу держави на зовсім соціяльних основах, одиниці зорієнтованої назовні під державним і соціяльним зглядом, остр класові ріжниці, головно в аґрарних східно-лабських краях вимагають так само ще сильного вигладженя, як ріжниці між фабрикантами і

---

*) Звісна се річ, що він підчас викликаня на цісаря був так неправісний, що навмисне поминув Бісмарка, щоби не подати йому руки.

**) Питане титула робило 1870 р. великі трудности. Цісар Вільгельм хотів бути „цісарем Німеччини“. Бісмарк відраджував, бо се означало би безпосередну власть над цілою Німеччиною, що мусіло би образити других князів. Великий вовода Бадену розвязав се питане так, що при проклямації зніс многолітєвіє впрост в честь „цісаря Вільгельма“.

промислових областях, однак ледви чи буде се пересадою твердити, що Німеччина ще найбільше зближила ся досї до висше зазначеного ідеалу *).

Заки закінчу сю статю, хочу вказати кілька словами ще на одно, що усовершує сей образ. Сила дівичної Німеччини, вишколена різькою твердою карностию пруського королївства, а її слїдами проча Німеччина кинула ся вчасти вже в половині 19. століття, а головно від 1870 також на промисл і торговлю і виказала на тім поли успіхи, які заскочили і затрівожили цїлий сьвіт. Сам Бісмарк видїв в своїй глубокій старости процьвітаючий Гамбург і був мов оголомшений житєм, яке відгравало ся перед його очима і якого величі він сам не міг собі вповні представити. Однак держава показуєсь знов довольно сильною, щоб покермувати сї сили по своїй волї і в потребі — в війні присилувати цїлу гру господарських сил собі на службу. Також чисто духові, наукові сили, які розвинули ся від 17. століття, головно від 1750 і виступили около 1800 так величаво в гарній літературі, фільозофії, історії і науці природи, втягнено в високій мірі в округ державного житя і національних інтересів. Що означають в нинїшній війні для Німеччини наука природи (хемія!) і техніка, се загально звісна річ; менше звісним буде хиба се, в як високій мірі змобілїзовано для тої самої цїли також духові науки і гарну літературу. Военна поезія стала вже непрогляднов, побіч неї стоять безчисленні напів наукові і строго наукові твори про війну — хотів бим вказати лише на письма психольоґа Вундта, орієнталісти Едв. Маєра; соціольоґа Вернера Сомбарта, фільольоґа Вілямовіца, щоби показати, як вони всї без згляду на їх наукову відокремлену область вступили в борбу дня — всї вони працюють ревно, кріплять переконане образованих і ширших кругів, що Німеччина борить ся не лиш за себе, але і за високі моральні ідеали, за ідею мудро зорґанїзованої — асоціялізованої — держави з переважаючою свідомостию обовязку горожанина в суперечности до більше механічного державного понятя лїберальних західних держав з переважаючими правами і свободолюбними жаданями одиниці *). Вони дають народови віру, яка розбиває скали і поборює всї труди і небезпеки. Бо так богато є таких, що осуджують себе за добре, а ворога за зле; ми Австрійці не способні до такої величної єдности і односторонности погляду, ми видимо все і при всім що найменьше дві сторони і лекше усправедливляємо також ворога, однак висше описаний настрій належить якраз до величавого образу національної спільности, яка обіймає всі круги народу і яку ту і там заколотить заскорузлий дизак як Лїбкнехт або буйний ідеаліст як Ферстер.

НОВИНКИ.

— **Команда Українського Леґіону** подає до відома, що передача стрілецького прапора покищо задля причин від команди зовсім незалежних, відбути ся не могла. Комендант Укр. Леґіону: Ф. Кикаль в. р. отаман.

— **Бібліотека Товариства „Просвіта“** отворена для сторін кождого дня (з виїмком неділь і гр. кат. сьвят) від год, 4—6 вечером.

— **Для відбудови краю.** При краєвім товаристві господарськім „Сільський Господар“ у Львові, вул. Зіморовича ч. 20 урядує постійно українське „Технічне Товариство“ як технічна комісія для справ відбудови краю. Головою технічної комісії є архітект Василь Нагірний, заступником радник, буд. Андрій Корвелля, секретарем інж. Михайло Федецький, референтом будівництва інж. Лев Левинський.

Задачию технічної комісії є: уділювати веяких технічних порад і пояснень в справах відбудови краю, виготовлювати всякі пляни, коштораси і оцїн шкід военних, удержувати тїсний контакт з Централею відбудови в Кракові, з експозитурами, товариствами ремісничими, підприємцями і продуцентами.

— **В справі орґанізації жіноцтва.** Пишуть нам: Не могучи бути на сходинах 1. II. с. р. сею дорогою хочу сказати дещо, що Хв. збори „Жіночої громади“ в дна 17. II. с. р. зволять взяти під розвагу.

Сподїюсь, що поставлений крок жіноцтвом буде певний і тревалий і що жіноцтво не піде слїдами многих наших товариств, що скликують членів раз в рік на загальні збори і тодї дає ся їм голос і нагоду зложити членські вкладки а вибраний „Виділ“ деколи робить дещо через рік або і так минає ся.

В орґанізації жінок всї члени повинні бути чинні, як сего вимагає вага хвилї і достоінство людини а кождий голос повинен бути вислуханий і розважений.

Щоби все конечне обговорити, потрібні би були частї сходини, де поодинокі члени як і вибрані виділи предкладали би вислїди своїх старань а не ослонювали ся перед своїми ніякою тайною.

Що частї сходини в теперішних часах утруднені (хотяй о як найчастїйші треба би подбати конче) то було би добре, щоби жінки мали свій орґан через який 1) скорше поширяла би ся свідома діяльність „Союза жінок“, 2) тут мали би бути оголошувані всї чинности і розпорядки всїх комітетів, орґанізацій і т. д. і тут могли би всї жінки бажаючі добра свому народови, а не могучи бути на сходинах, забирати голос в всїх справах входячих в обем „Союза жіноцтва“, а поза тим в справах чисто жіночих і загальних, 3) жінки мали би місце стало інформувати наше жіноцтво про рух жінок иньших народів як чеських, німецьких і пр. що було би дуже пожадане. — Позаяк в нинїшних часах досить тяжко удержати свій орґан, то може би центральний комітет постарав ся, щоби жіноча часопись виходила, яко додаток н. пр. до „Укр. Слова“ або вже в найгіршім разї, щоби котрась часопись стало поміщувала все, що жіноцтво в своїй справі писати хотїло би. (Зачате дїло конечно би як найскорше впровадити в житє). — О.

— **Юрій Брендес про ноту Вільзона.** З Копенгаґи доносять: В Politken пише Юрій Брандес: New Jork Times запитав мене телеграфічно, що я думаю про мирову ноту Вільзона. Хоч від хвилї висланя телеґрами положене змінило ся, не можу не відповісти. Мир Вільзона без побіди ґеніяльний, але коли би Вільзон за примірем Вашинґтона був заборонив горожанам Злучених Держав давати згляно продавати якій-небудь воюючій сторонї оруже або амуніцію, то мир був би вже давно приверненийї.

— **Віденські школи на пяту военну позичку.** Після обчисленя дало на пяту военну австрійську позичку 5.277 дітий з віденських народних і видїлових шкіл суму 1,030.500 корон, а 877 учителїв з тих самих шкіл суму 430.000 корон. Разом отже дали віденські школи на позичку 1,460.800 корон.

ПОМЕРЛИ.

Анна Таранько, мати народного учителя у Вістові калуського повіту, відомого діяча в учительській орґанізації і инших культурних товариствах Калущини, який тепер служить на волинськім фронтї, померла у Вістовій дня 4 с. м. по короткій недузї, проживши 62 лїт. В. і. П.

ОПОВІСТКИ.

Четвер дня 15. лютого 1917.

Нинї: 15. лютого. гр.-кат. Срїт. Господ., римо-кат. Фавстина.

Завтра: 16. лютого гр.-кат. Симеона і Анни, римо-кат. Юлії.

○ **Жалібне засїдане** Головного Виділу Товариства „Просвіта“ по причині смерти бл. п. Петра Огоновського довголітного голови і почесного члена Товариства „Просвіта“, відбуло ся ві второк, д. 13. с. м. Провідник засїданя Впр. о. Т. Лежогубський схарактеризувавши Покійника як чоловіка на скрізь праведного і чесного, чоловіка, що немав в житю ворога, підніс його незвичайні заслуги в розвою Товариства „Просвіта“. Працював тут довгий ряд лїт спершу як член Головного Виділу, а опісля як Голова Товариства. — Присутні члени вислухали промови стоячи. Щоби пошанувати память Покійного, повзяли присутні члени слїдуючі ухвали: вивісити чорну хоругов на домі товариства, видати посмертні плякати, вислати кондоленційне письмо родині, відправити заупокійне Богослужене, умістити житепись Покійного разом з портретом в календарі „Просьвіта“ на рік 1918 і зробити з сього відбитку, а вкінци порішено в засадї утворити з власних фондів Товариства стипендийну фундацію ім. Петра Огоновського для студентів університету, з узглядненем студентів, що віддають ся студіям науки математики і фізики.

○ **Засїдане** українського жіночого комітету помочи для ранених відбуде ся дня 16. лютого о 4 годині пополудни. Голова Олесницька, секретарка Олексинівна. 1—2

○ **Український Народний театр „Бесїди“.** Саля товариства ім. Лисенка при ул. Шашкевича ч. 5.

В четвер, дня 15 лютого „Степовий Гість“ драма на 5 дїй Б. Грінченка.

Початок о год. 7 вечером.

Білети можна скорше набути в „Народній Торговлї“, а в день представленя при касї театру в год. 5 по пол. 1—2

Безщасним жертвам війни.

(І. Звіт українського краєвого комітету помочи для виселенців у Львові за час від 21/VIII. 1916 до 31/1 1917).

Велика російська офензива в лїтї 1916 спричинила евакуоване численних громад, що лежали на, або близько боєвої лінії. Численні виселенцї, переважно жінки, старцї та дрібні діти перетягали також через Львів, то возами, то піхотою, ведучи свою худобу. Пресумний був то вид! Усунені з рідної хати, не мали вони часто навіть на стільки часу, щоби взяти з собою найпотрібнїйші річи до щоденного ужитку. Через те представляли виселенцї образ страшної нужди і будили в мешканцях нашого міста повне співчутє.

Вражінє, яке викликала та пресумна вандрівка наших людий, дало почин до основаня нової орґанізації, яка би мала на метї, облегчити долю тим нещасним, потїшити їх та подати їм в потребі помічну руку. З почину Всесвітлїйшого і Впр. о. офіціяла Андрея Білецького, ґенерального вікарія львівської митрополії зійшов ся дня 21 серпня 1916 гурток української інтелїґенції, запрошений обіжником, підписаним о. офіціялом, до митрополичої палати і тут відбув перше своє засїдане як комітет помочи для виселенців.

На тім засїданю вибрано президію і поручено їй ведене акції несеня помочи для виселенців, причім Всв. і Впр. о, офіціял Білецький вручив їй чотири тисячі (4000) корон.

Вибраний комітет розпочав сейчас свою діяльність і в сім тижні відбув аж 3 засїданя. Комітет коптував більше членів з тутешньої української інтелїґенції, котра доперва 6 жовтня 1916 доповнила президію, покликуючи до неї ще двох (2) членів.

Опісля поділено працю поміж „Ширший і тїснїйший комітет“ і зорґанізовано секцію „Покріпляючої стації“ (Labestation) на головнім двірци у Львові і „комісію орґанізаційну“. Та секція зорґанізувала ся в сей спосіб, що вибрала президію і розпочала свою діяльність на головнім двірци у Львові дня 10 жовтня 1916 р. і веде її доси.

Комітет відбув до 31 грудня 1916 р. 25 засїдань а в січни 1917 р. тільки 2 засїданя.

Кромі звичайної переписки, спричиненої найріжнороднїйшими запитами виселенців, дальше кромі переписки веденої з урядами парохіяльними і з визначними в нашій суспільности діячами та з нашими інституціями економічними і фінансовими — вислав Комітет за той час слїдуючі просьби і письма:

А. До міністерства внутрішних справ.

I. 15 жовтня 1916 ч. 12 просьбу о таку підмогу для виселенців в східній Галичині, яку побирають виселенцї, приміщені поза Галичиною і на ведене канцелярії комітету;

II. 23 падолиста 1916, ч. 196, просьбу о признане для виселенців 1) підмоги в квоті 1·10 К денно на голову, 2) о заосмотрене їх в найпотрібнїйшу теплу одїж безплатно, 3) о подаване їм достаточної поживи, після розпорядку з дня 11 серпня 1914 (R- G. Bl. 214); 4) о корму для худоби виселенців — безплатно і 5) о підмогу для самого Комітету.

III. 25 грудня 1916 ч. 321, просьбу о субвенцію для молодїжи середних і висших шкіл і для української інтелїґенції.

IV. 30 грудня 1916 ч. 329. Меморіял внесений спільно зі „Сільським Господарем“: 1) щоби виселенців приміщених тепер у східній Галичині, полишено на місци і признано їм тут підмогу державну, 2) щоби виплачено їм підмогу від дня евакуації, 3) щоби та підмога не була залежна від сталого зарібку, 4) щоби військові причинки не стояли на перешкоді побираню державної підмоги, 5) щоби виселенцям признано кватерове (Quatiergeld), або щоби правительство дало виселенцям мешкане безплатно і 6) забезпечило худобу виселенців.

V. 16 січня 1917 ч. 117 просьбу о надсилане Комітетови всїх розпорядків, що відносять ся до справи виселенців.

---

*) Про надії та досвіди війни порівнай н. пр.: Plenge „1789 і 1914“. Berlin, Springer, 1916.

*) Найлїпше являєсь менї описаний ідеал будучности Німеччини в згаданій книжці Plenge „1789 і 1914“, бо вона показує також небезпеку того шляху (за велика могучість державної сили, зглядно її властителів і можливе самолюбне викінчоване тої сили).

B. До ц. к. намісництва вислано:

I. 2 жовтня 1916 ч. 11 просьбу о підмогу для покріпляючої стації на головний двірци у Львові.

II. По виданю мініст. розпор. з дня 30 падолиста 1916 ч. 60.745 — в справі опіки над виселенцями. Просьба Комітету спільно з „Сільським Господарем" з 18/12 1916 ч. 320.500 — щоби 1) в стаціях переглядних (перлюстраційних) була більшість урядників-Українців, 2) щоби при ц. к. старостах у західній Галичині визначено управляючого урядника-Українця, як референта для справ виселенців, 3) щоби покликано до уряду опіки над виселенцями при ц. к. намісництві особи предложені „Сільським Господарем", 4) щоби покликано до спільної праці в акції опіки над виселенцями горожанські елементи української народности, також людий з поміж евакуованих, 5) щоби приділено для кождої громади виселенців священика і українські учительські сили. 6) щоби виселенці, які прибули на місце нового осідку, не потребували зголошувати ся в старостві, а щоби старосто вислало до них свого делеґата, 7) щоби облегчено виселенцям закупно поживи і 8) щоби правительство дало виселенцям безплатно одіж і обуве.

III. 25 грудня 1916 ч. 324 вислано просьбу о дальшу підмогу для веденя покріпляючої стації.

IV. 31 грудня 1916 р. ч. 328 просьбу о розпорядок, щоби ц. к. староства не висилали виселенців до місцевостий нового осідку доти, поки не подбають для них о теплу, конечно потрібну одіж, харч на дорогу а особливо для дітий і о те, щоби поїзди були огріті (Розпоряд президії ц. к. намісництва з дня 7 грудня 1916 ч. 20.587).

C. До ц. к. Старость у східній Галичині:

1) вислано 11/IX. 1916 письма до ц. к. староств в Жовкві, Яворові, Городку і Мостисках о уділене Комітетови виказу виселенців в їх повітах поселених, 2) 28/11 до ц. к. староства в Живци просьбу о опіку над виселенцями Українцями, 3) 14 січня 1917 ч. 93, просьбу о полишене виселенців в їх дотеперішних місцевостях і уможливлене їм закупна поживи.

D. 25 січня 1917 ч. 156. Звіт з діяльности покріпляючої стації до „k. u. k. Bahnhof kommando" у Львові.

E. 2 жовтня 1916 просьбу до Виділу краєвого галицького о підмогу.

F. Письмом з дня 18 грудня 1916 ч. 299, віднїс ся комітет також до наших митроп. як також епископської консисторій о звізване оо. парохів, щоби раз на місяць збирали по церквах датки на річ виселенців.

G. Крім того поміщувано ще від часу до часу в наших часописях статі, про ріжні справи виселенців, будьто з рамени комітету або з його почину.

В перших місяцях основували ся повітові комітети помочи для виселенців в Городку ягайл., Жовкві і Яворові а в послідних, за почином самої президії, в Мостисках, Перемишли, Самборі і Ряшеві, президія комітету дала також почин до завязаня комітетів в Стрию і Сяноці.

Відписи наших письм до ц. к. міністерства і намісництва посилав все комітет Української Парляментарної Репрезентації у Відни з просьбою о поперте наших заходів, як також в тій ціли, щоби вона знала про заходи, які пороблено.

Так само посилав комітет такі відписи до ц. к. намісника, бр. Діллера в Бялій і просив о поперте його жадань.

Комітет ствердже, що доси не дістав від ц. к. Правительства у Відни ніякої підмоги, — тільки від ц. к. Намісництва, з початком грудня 1916 р. тисяч (1000) корон, а 31. січня 1916 чотири тисячі (4000) корон — і то тільки на веденє покріпляючої стації на головнім двірци у Львові.

До падолиста 1916 р. не мав Комітет жадної канцелярії а полагодував справи виселенців в той спосіб, що члени Комітету держали інспекцію в сали Ставроп. Інститута і там відбирали і полагодували ріжні справи виселенців. Коли однак діяльність збільшила ся, Комітет був зневолений вести власну канцелярію. На просьбу Президії, відступив Ставроп. Інститут на ту ціль Комітетови одну кімнату з освітленем.

В якій степени діяльність Комітету збільшала ся, видно з протоколу надісланих письм і з книжки почтової, а іменно, надійшло:

1) за час від 21. VIII. до 31. XII 1916 343 а
„ „ 1. I. до 31. I. 1917 . 174

2) надано на почту від 21. VIII. до 31. XII 1916 99 а

надано на почту від 1. I. до 31. I. 1917 60.

Справи, які до Комітету надходять є так важні і наглі, що треба їх безпроволочно поладнати, а до того надає ся лише такий орґан, котрий би міг 2—3 рази тижнево сходитись і пекувати справи поладнати.

В наслідок того дня 5. лютого с. р. членисонователі Комітету на запрошене Вск. і Впр. о. офіціяла Андрея Білецького зійшлись в митрополичій палаті на нараді і тут одноголосно ухвалили зорґанізувати Комітет і покликати до житя „Управляючу Раду" вибираючи заразом до неї 9 членів з рівнож вибрано головою п. А. Кмицикевича рад. вис. кр. Суду, заступником п. Герміну Шухевичеву, вдову по професорі гімн. б. п. Володимирі і п. Др. К. Студинського, проф. унів., секретаром о. проф. Юл. Дзеровича, а касиром п. Марію Кмицикевичеву, жену рад. вис. Суду крайового.

Вибрана Рада управляюча відбула засіданє дня 6 с. м. і постановила кождого вторника о 5 год. по пол. в канцелярії Комітету відбувати звичайні засіданя а на жадане Президії крім того надзвичайні засіданя.

(Кінець буде).

Послідні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 14. лютого 1917.

Східний фронт.

Фронт маршалка пільного Макензена:

Не було важнійших подій.

Фронт ґенерала полковника арх. Йосифа.

На полудне від Бекас відперли ми кілька російських наступів. На дорозі до Валепутни здобули наші війська приступом російські становище, яке Росіяни старали ся назад відвоювати і в слід за тим виконали безуспішні сильні протинаступи. Полонено 23 офіцирів і 1200 жовнярів, як також здобуто 12 скорострілів, 6 метавок мін і три армати.

Фронт баварського князя Леопольда:

Нема нічо до оголошеня.

На італійськім і півд.-східнім фронті.

Без зміни.

Заступник шефа Ґенерального штабу пільний маршалок-поручник Ф. Гефер.

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронті:

Фронт пільного маршалка баварського наслідн. престола Рупрехта:

На північнім березі ріки Ассер вів неприятель в дальшім тягу свої наступи по дуже нагальним артилерійськім приготованю і при помочи значних сил піхоти. Перед полуднем наступав неприятель два рази на полудне від Сер. Оба наступи відперто в борбі з близька. Части неприятельських військ, які уміщувались перед фронтом — розігнано протинаступом білим оружем. Запримічені приготоване дальших поміщених військ на півночи, а пополудни також на полудне від Анкр знищила наша артилерія. Аж до Сом була також в иньших відтинках і в ночи сильна арматна борба.

Фронт пруського наслідника престола:

Наступи наших вивідних відділів в луку Ст. Міель і на західнім луку Воґезів були успішні.

На східнім фронті:

Фронт ґенерала пільного маршалка князя Леопольда Баварського:

Не було ніяких важнійших подій.

Фронт ґенерала полковника арх. Йосифа:

В відтинку Месті Канешті мали війська наші вчера нові успіхи. Здобуто приступом кілька російських становищ і удержано їх проти нагальним протинаступам. Число полонених збільшило ся на 23 офіцирів і понад 1.200 жовнярів, здобуто три армати, 12 скорострілів і 6 метавок мін.

Фронт маршалка пільного Макензена:

Здовж Серету і Дунаю арматний огонь і сутички стеж.

Македонський фронт:

В луку Черни наступи Італійців в цїли відібраня узгірия на схід від Паральова — по оживленій огневій діяльности без успіху.

Перший ґенеральний квартирмайстер Людендорф.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Дентистичне заведене
Д-ра Олександра Барвінського
при вул. Сикстуській ч. 17.
Виймоване зубів без болю і пльомбоване.
Штучні зуби в кавчуку, золоті і платині.
Пацієнтів з провінції залагоджує ся в найкоротшім часі.

Оголошеня.

О. Кейван Николай, парох — Погорилівка, Корнило Моцок, учитель — Кулівці (Буковина), тепер в Суходолі п. Рожаятів пошукують рідні і знакомих. 2—3 з.

Хто з Всч. оо. схоче ласкаво позичити, евентуально продати підручник до проповідий під заг. „Сім голосів взиваючих до покаяня" перевід з Ґерґоґа, зволить донести підписаному о. Ст. Гарасовський Балничі коло Медики.

Оголошене.

Звичайні Загальні Збори філії „Просвіти" в Долині, в льокали власнім на Горішу, відбудуть ся дня 1. марта 1917 о год. 12 в полудне а без згляду на число учасників о 1 год. пополудни зі слідуючим порядком денним:

1. Звіт з діяльности уступаючого Виділу.
2. Вибір нового Виділу.
3. Внесеня і запити.

Просить ся читальні „Просвіти" Долинщини висилати своїх делеґатів. бо осібних повідомлень про Зв. Заг. Збори філії не висилає ся.

За Виділ:

Дометій Попович, голова — Омелян Назаревич, секретар. 1—3

Товариство „Просвіта" у Львові
купить перший том
„Повісті й оповіданя"
Івана Нечуя Левіцького
(Київ. 1909 — Видане друге).
Оферти просимо слати до Канцелярії Товариства у Львові, (Ринок ч. 10).

Цілий світ перейдеш, як умієш по німецьки говорити.
З книжки, яку видало Товариство „Просвіта" п. з.:
ПІДРУЧНИК
до науки німецької мови, зладив Ю. Руданицький, можна легко учити ся говорити по німецьки.
Один примірник коштує 3 кор. 50 сот. брош., а оправлений в полотно з витисками 6 кор. 50 с.
На почтову пересилку треба долучити 55 сот.
Висилає тільки за готівку: Канцелярія Товариства „Просвіта", Львів, Ринок ч. 10.

При полагоджуваню закупна просимо покликувати ся на „Українське Слово".

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана. Львів, ул. Сикстуська 19.